

Eläinlääkäripäivät 2007
Puheenvuoro avajaisissa 31.10.2007

Suomen Eläinlääkäriliiton puheenjohtaja Antti Nurmisen katsaus päivien avajaisissa 31.10. klo 9.50:

Kunnioitettu herra kansliapäällikkö, arvoisat kutsuvieraat, hyvät naiset ja herrat!

Suomen Eläinlääkäriliiton 115. toimintakausi on tarjonnut jäsenkunnalle työtä ja haasteita. Kunta- ja palvelurakennemuutos möyhentää toimintaympäristöjä. Julkisen sektorin eläinlääkintähuollossa odotetaan uudistuksia, mutta eletään suuressa epävarmuudessa niiden yksityiskohtien suhteen. Samanaikaisesti vanha järjestelmä osoittaa jo murenemisen merkkejä. Yksityissektorin asema myös julkisten palvelujen tuottamisessa puhututtaa.

Eläinlääkäriliiton valtuuskunnan kolmivuotinen toimikausi päättyy vuodenvaihteessa ja syksyn ohjelmassa oli uuden valtuuskunnan vaali. Liiton ylimpään päättävään elimeen valitaan kolmekymmentä jäsentä, kymmenen varajäsentä ja kaksi opiskelijajäsentä. Määräaikaan mennessä ehdokkaiksi asetettiin 32 eläinlääkärinä ja yksi opiskelija. Kun ehdokkaista kaksi ilmoitti haluavansa ryhtyä varajäseniksi, voitiin valtuuskunnan vaali vahvistaa pidetyksi sopuvaalina. Siinä, että vaalia ei lainkaan tarvinnut järjestää, voidaan tietysti nähdä positiivisiakin puolia, mutta surun kyynel tulee silmään sen vuoksi, että mielenkiinto yhteisten asioiden hoitamiseen vähenee vähenemistään. Erityisesti on syytä panna merkille, että jo toisen kerran peräkkäin yksityissektorin ehdokasasettelu jäi lähes täysin puuttumaan, vaikka yksityissektori jäsenmäärältään on jo kunnallistakin sektoria suurempi. On ymmärrettävää, että vapaa-ajan uhraaminen luottamustoimiin ei liiemmästi houkuttele. Varsinkaan, jos ei vastineeksi tunne pystyvänsä oikeasti vaikuttamaan asioihin. Uuden valtuuskunnan onkin nyt ennakkoluulottomasti ryhdyttävä kehittämään työskentelytapojaan ja käytävä keskustelu muun muassa siitä, onko talkootyön aika jo ohitse. Luotan kuitenkin siihen, että uusi sovulla valittu valtuuskunta osaa tehdä viisaita päätöksiä koko ammattikunnan puolesta.

Eläinlääkäriliiton yksityissektorin asiamies, oikeustieteen kandidaatti Tommi Rainerma siirtyi syyskuussa toisiin tehtäviin ja hänen tilalleen on palkattu varatuomari livari Järvinen, joka aloittaa työnsä marraskuun alkupuolella. Uskon, että uusi juristimme jatkaa edeltäjänsä viitoittamaa yksityissektorin kollegojen luottamuksen saanutta linjaa. Liiton toimitilat Mäkelänkadun Lääkäritalossa ovat jo pitkään olleet nykyiselle henkilöstölle liian ahtaat. Valtuuskunnan päätöksellä onkin aloitettu uusien tilojen etsintä. Paitsi tilanahtauteen, päätös liittyy myös liiton omaisuuden sijoitusstrategiaan. Samassa yhteydessä pyritään mahdollisuuksien mukaan huomioimaan myös kokous- ja koulutustilarat sekä Eläinlääketieteen kandidaattiyhdistyksen tarpeet. Nykyisillä opiskelijoilla kun ei ole käytössään vanhan rakkaan EKY-talon vertaista kulturellin ja sivistävään harrastustoimintaan soveltuvaa paikkaa. Silmät ja korvat pidetään auki ja vihjeitä otetaan vastaan, mutta mitään hätiköityjä päätöksiä ei toimitila-asiansa ole tarkoitus ryhtyä tekemään.

Viime Eläinlääkäripäivien jälkeen on liittoon liittynyt 13 varsinaista ja 92 opiskelijajäsentä. Tämänhetkisen kokonaisjäsenmäärän ollessa 1995 mietimme jo kuumeisesti, minkälaisin seremonioin vastaanotetaan liiton kahdestuhannes jäsen, joka mitä todennäköisimmin

liittyy joukkoomme vielä tämän vuoden aikana. Suruviestejä on saapunut seuraavien kollegojen siirtymisestä ajan virran toiselle puolelle: Anna-Stina Garry-Andersson, Arvi Hallavainio, Karl-Johan Molander, Maj-Brit Nyman ja Heimo Soosalu. Pyydän teitä nousemaan ja kunnioittamaan poisnukkuneiden muistoa hetken hiljaisuudella.

MTK:n, keskushallinnon ja Eläinlääkäriliiton yhteistoimeksiantona tehtiin touko-kesäkuussa tuotantoeläinten peruseläinlääkäri- ja terveydenhuoltopalvelujen saatavuutta ja asiakastyytyväisyyttä mittaava kysely, johon saatiin vastaukset 650 maatilalta eri puolilta maata. Siitä huolimatta, että elämme jonkinlaisen murroksen aikaa, peruseläinlääkäripalvelut saivat kokonaisuudessaan hyvän arvosanan. Yli puolet vastaajista antoi kokonaiskouluarvosanaksi 9 tai 10. Osa-alueista parhaita arvosanoja saivat eläinlääkäreiden eläinten käsittelytaito ja asiakaspalvelutaito. Heikoimmin hoidetuksi arvioitiin kustannusten huomioiminen hoitovaihtoehtoja valittaessa. 70 prosenttia vastaajista ilmoitti, että heidän paikkakunnallaan oli mahdollista tehdä tuotantoeläinten terveydenhuoltosopimus, mutta 10 prosenttia ilmoitti että tällaista mahdollisuutta ei ollut lainkaan. Päivystyspalvelut saivat ymmärrettävästi normalityöajan palvelua heikompia arvosanoja. Viisi prosenttia vastaajista ilmoitti paikkakunnan eläinlääkäripäivystyksessä olevan toistuvia häiriöitä. Kyselystä saatu rakentava kritiikki on syytä huomioida niin käytännön praktiikassa kuin eläinlääkärikoulutuksessakin.

Valitettavasti ongelmat eläinlääkäriyövoiman saatavuudessa ovat kuluneen vuoden aikana kärjistyneet monella paikkakunnalla. Kuluttajan kannalta ongelmat merkitsevät epävarmuutta lakisääteisen peruspalvelun saatavuudessa. Eläinlääkäriin kannalta ongelmat merkitsevät työuupumusta. Matti Vanhasen toisen hallituksen ohjelmassa on ansiokkaasti luvattu lisätä eläinlääkärikoulutusta ja varmistaa tuotantoeläinten tarvitsemien eläinlääkäripalvelujen saatavuus. Ongelmat kentällä ovat useimmiten sellaisia, että niitä ei ratkaisisi pelkästään rekrytoitavissa olevien eläinlääkäreiden ylimäärä. Esimerkiksi taitamaton, eläinlääkäriin työn arkitodellisuutta ymmärtämätön johto voi ajaa eläinlääkäripalvelut katastrofiin. Hyvin toimivat seudulliset ympäristöterveydenhuollon yksiköt ovat tulevaisuuden kunnianhimoinen tavoite. Valitettavasti seudullistaminen on joissakin tapauksissa merkinnyt eläinlääkintähuollon romahtamista. Tällöin pitäisi pystyä katsomaan myös peiliin ja palata lähtöruutuun, jos uusi organisaatio ei selviydy itselleen ottamistaan tehtävistä. Eläinlääkintähuollon irrottaminen muusta ympäristöterveydenhuollosta ei voi kuitenkaan olla ongelmien ratkaisumalli.

Vuosi sitten totesimme tässä samassa tilaisuudessa, että Valtioneuvoston periaatepäätös elintarvikevalvonnan kehittämisestä, joka pitää sisällään koko ympäristöterveydenhuollon seudullistamisen, ei ollut määräaikaan mennessä saavuttanut tavoitettaan. Periaatepäätöstä päivitettiin maaliskuussa ja se integroitiin aikataulullisesti yleiseen kunta- ja palvelurakennemuutokseen, niin sanottuun PARAS-hankkeeseen. Hanketta säätelevä puitelaki ei ulotu ympäristöterveydenhuoltoon, mutta periaatepäätökseen lisättiin maininta, että ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita muodostettaessa on otettava huomioon muu kuntien välinen yhteistyö, ensisijaisesti perusterveydenhuollossa. Jostain syystä ei sosiaali- ja terveysministeriö sen enempää kuin maa- ja metsätalousministeriökään ole korostanut tämän asian merkitystä ja lause tuntuu jääneen melko lailla kuolleiksi kirjaimiksi. Kuntien PARAS-hankkeen toimeenpanosuunnitelmia lukiessa huomaa, että niitä ei ainakaan liika koordinaatio ole päässyt pilaamaan.

Viime keväänä nytkähti vuonna 2004 alkanut eläinlääkintähuoltolain uudistus pitkähkön suvantovaiheen jälkeen uudestaan liikkeelle. Työryhmän mietintö luovutettiin maa- ja

metsätalousministerille toukokuun lopussa. Ryhmä oli lopulta varsin yksimielinen niistä keinoista, joilla nykymuodossaan tiensä päähän tullut kunnallinen eläinlääkintähuolto pitäisi pelastettaman. Kuntaliiton eriyvä mielipide ei sinänsä ollut yllätys, koska muun muassa eriytetyn pieneläinpäivystyksen ja erikoistason jatkohoitopaikan osoittamisvelvollisuuden kustannusvaikutuksia kunnille on vaikea arvioida. Yllätys sen sijaan oli, että Kuntaliiton näkemyksen mukaan merkittävä menojen lisäys aiheutuisi siitä, että työryhmän ehdotus ylipäänsä toisi lemmikkieläimet kunnallisen eläinlääkintähuollon piiriin. Todellisuus on kuitenkin tarua ihmeellisempää ja nykyinenkin eläinlääkintähuoltolaki asettaa kunnille velvollisuuksia myös lemmikkieläinten suhteen. Lemmikkieläinten hoidossa kuntien ei tietenkään ole mitään syytä kilpailla siellä, missä yksityistä palveluntarjontaa on riittävästi. Mutta paikkakunnilla, joilta yksityinen tarjonta puuttuu, ei kunnaneläinlääkäri voi kieltäytyä hoitamasta sairasta eläintä sen vuoksi, että kyseessä on lemmikkieläin. Päivystysaikana tilanne on tämä suurimmassa osassa maata. Jos kunnaneläinlääkäriä ei velvoittaisi eläinlääkintähuoltolaki, häntä velvoittaisi joka tapauksessa eläinsuojelulaki ja hänen antamansa eläinlääkärin vakuutus. Työryhmän esitys antaa kuitenkin kaikki mahdollisuudet integroida yksityisiä palvelujentuottajia järjestelmään. Esimerkiksi pieneläinpäivystysten ulkoistamisissa ja jatkohoitopaikkojen tarjoamisessa kannattaisi yksityispuolen toimijoiden verkostoitua niin, että rasitus jakaantuu riittävän laajalle joukolle ja toisaalta tilojen ja välineiden käyttämättä jäävä kapasiteetti tulee hyödynnettyksi.

På grund av en rädsla för Europeiska Unionen tog arbetsgruppen i sin slutliga framställning inte ställning till frågan om samhällets subventioner till produktionsdjurens ägare av kostnader som uppstår av veterinärbesökens resekostnader. Trots att subventionerna inte ingår i lagförslaget betyder det under inga omständigheter att kommunernas nuvarande rutiner inte skulle kunna upprätthållas. Många har uttalat sig om de planerade förändringarna som arbetsgruppens betänkande föreslår: en utvidgning av jourdistrikten för produktionsdjur och en ökning av regionalt samarbete bland annat genom specialisering. I flera uttalanden anses det att utan subventioner av veterinärernas resor blir detta en katastrof ur djurskyddets synvinkel. En speciell intressegrupp som i detta sammanhang därtill måste beaktas är ägarna till hobbyverksamhetshästar. Man kan ifrågasätta huruvida en lagstadgad tjänst är adekvat verkställd om prissättningen är sådan att konsumenterna på grund av ekonomiska orsaker inte kan utnyttja tjänsten. Det är trösterikt att saken inte är slut behandlad och att JSB (jord- och skogsbruksministeriet) nyligen har utrett utgifterna för subventionerna i enskilda kommuner. Man borde utreda möjligheterna till att dirigera det nationella lantbruksstödet till dessa subventioner.

Att ge ut Veterinärtidskriften är en väsentlig del av förbundets verksamhet. I år har vi publicerat tidskriftens hundraättonde årgång. Delaktigheten i redaktionsutskottets arbete har varit ett av de största glädjeämnen under mitt ordförandeskap. Redaktionsutskottet har varit ivrig och innovativt i sitt förtroendeuppdrag med ribban högt, dock utan att glömma frisk humor. Under sommaren verkställdes tidskriftens läsarundersökning och vi kunde inhämta åsikterna från nära på tre hundra läsare. Enligt resultaten anser läsarna, att tidskriften har utvecklats avsevärt under de senaste åren och tidskriften åtnjuter i serien för yrkestidskrifter en exceptionell popularitet då nittio procent av läsarna är nöjda eller mycket nöjda med tidskriften. Det största tacket för utvecklingen tillkommer förbundets informatör Anna Parkkari. De förbättringsförslag läsarna kom med var fortfarande samma som kom fram i föregående läsarundersökning för fem år sedan; man vill se flera artiklar om klinisk veterinärmedicin, om läkemedel och deras användning, om djurhälsovård, om yrkeskårens arbetsmarknadsbevakning och om internationella saker. Redaktionsrådet gör

sitt yttersta för att uppfylla önskemålen, men sanningen är emellertid den att läsarna gör tidningen. Den största frågan verkar vara hur praktiker som har bråttom kan hitta tid till att skriva ner sina oförglömliga upplevelser. Läsarna för dessa patientfall finns redan och skribentarvoden har uppdaterats, vilket kan nämnas som en liten vink. Att månatligen producera ett läsepaket av nuvarande omfattning i regel med en redaktörs arbetsinsats är ett omfattande uppdrag. Förr i tiden dikterade arbetsplatsannonserna tidningens tidtabell för utgivning. Nu, då informationen om arbetsplatserna till övervägande delar förmedlas elektroniskt har man beslutat föreslå för fullmäktige att tidningens utgivningsfrekvens reduceras med en gång och således säkerställer kvaliteten och samtidigt frigör resurser också för annan information.

Kaksi viikkoa sitten saatiin Tampereen yliopiston Täydennyskoulutuskeskuksessa päätökseen Eläinlääkäriliiton tuella järjestetty nimenomaan eläinlääkäreille räätälöity ympäristöterveydenhuollon johtamisen pilottikurssi. Kurssille osallistui 21 eläinlääkärinä, joiden tähtäimessä on Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan myöntämä ympäristöterveydenhuollon johtamisen diplomi. Tämä koulutus on Eläinlääkäriliiton vastaus seudullistamisen mukanaan tuomiin johtajuusongelmiin. Eläinlääkäreillä on laaja-alaisen peruskoulutuksensa ja kokonaisvaltaisen näkemyksensä perusteella erittäin hyvät edellytykset alan johtotehtäviin. Huonosti harkittu kansanterveyslain muutos ei kuitenkaan edellytä ympäristöterveydenhuollon johtajalta edes ylempää korkeakoulututkintoa. Kurssilaisten motivaatio oli erittäin korkealla ja koulutusohjelmää kiiteltiin monipuoliseksi ja korkeatasoiseksi.

Toinen tämänvuotinen pilottihanke oli kunnaneläinlääkäreille suunnattu ASLAK-kuntoutuskurssi, joka myös osoittautui vähintäänkin odotukset täyttäväksi. Mitä ilmeisimmin vastaavaan tapaan räätälöityä ennaltaehkäisevää kuntoutusta pystytään ensi vuonna tarjoamaan yksityissektorille ja mukana olleiden kommenttien perusteella vastaava tilaisuus tulisi ennen pitkää pystyä tarjoamaan kaikille pitempään työelämässä olleille eläinlääkäreille. Eläinlääkäreiden työsidonnaisuuden määrä tuntuu tulleen melkoisena järkytyksenä kurssin kouluttajille.

Eläinlääkäriliiton koulutusvaliokunta sekä Fennovetin ja liiton toimiston henkilökunta ovat jälleen tehneet suururakan rakentamalla meille nämä Eläinlääkäripäivät. Lausun parhaat kiitokseni kaikille töihin osallistuville. Nyt on aika nauttia päivien ammatillisesta annista ja kollegojen tapaamisesta. Toivotan kaikille antoisia Eläinlääkäripäiviä.

www.sell.fi